

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. Sitne in mente diuina secundu[m] ratione[m] nostra[m] æliquis ordo
prioritatis inter prædestinatione[m] vel præuisionem meritorum seu
mediorum in particulari, & electione ad gloria[m], aliosue ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

creto daretur, quo proinde vltimatè nititur conditionata illa futuritio.

43

Dixi vero in assertione, nihil ob stare, quò minus gratia efficax, qua efficax est, ex hoc capite prædestinari possit ante cooperationem nostram: nam vtrum ordine intentionis absolutè definiatur ante cooperationem nostram, ad quam veluti finem ordinatur, dicitur dub. 6. Quod si quis non neget, gratiam efficacem, seu congruam, ante futuritionem & præuisionem absolutam cooperationis nostræ, habere vim infallibilem, siue ex se & natura sua, siue vt subest scientiæ Dei mediæ, præducendi effectû, solum verò neget, eam hinc propriè efficacem dici, quasi efficax gratia idem sit quod efficiens, is quidem solû de nomine contendet; sed in hac ipsa tamen re à proprietate vocum recedet. Quia reuera secundum vim nominis, & communem vsum loquendi, non est idem efficax quod efficiens, sed illud vim agendi in actu primo, hoc actuale efficiens in actu secundo significat. Dicimus enim propriissimè, hoc medicamentum, seu hoc vinum aut acetum esse efficacem, etiam si ad vsum necdum sit applicatum. Ita ergo etiam gratia efficax dicenda est propriè & formaliter, non ab actuali efficiens, sed ab illa vi infallibili, quam habet vt subest scientiæ Dei mediæ. De qua re pluribus in materia de gratia agendum erit.

DVBIUM II.

Sitne in mente diuina secundum rationem nostram ordo aliquis prioritatis, inter prædestinationem, vel præuisionem meritorum, seu mediorem in particulari; & prædestinationem ipsius gloriæ, aliosue actus, quibus Deus saluandis vult gloriari.

S. Thomas I. p. q. 23. a. 5. & 7.

TRia quidem sunt, quæ inter se, hac & sequenti dubitatione, præcipuè comparantur; nimirum. 1. Electio seu prædestinatio ad gloriari. 2. Prædestinatio meritorum. 3. præscientia meritorum, quæ prædestinationem meritorum consequitur: Sed horum actuum occasione, simul etiam de quibusdam alijs actibus diuinæ voluntatis, quibus Deus saluandis vult gloriari, agendum est. Neque verò inter hos actus certus ordo rationis prius constitui potest, quam constet, an sit inter eos aliquis ordo rationis. Dum autem de meritis fermo est, quæ in adulto prædestinato ad gloriari comparantur, tanquam media ad finem, subintelliguntur simul hic etiam alia media: cum sit re ipsa ad præsens institutum par ratio omnium mediorem, respectu cuiuscunque demum prædestinati, si comparantur ad gloriari eiusdem; adeo vt quæstio procedat tam de paruulis, quam adul-

tis, an videlicet in Deo, secundum rationem nostram, sit aliquis ordo prioritatis inter electionem ad gloriari, & prædestinationem vel præscientiam mediorem, puta baptismi, gratiæ, vel meritorum &c. quibus vnusquisque prædestinatus re ipsa saluatur.

Et est sententia quorundam Theologorum, qui docent, nullum esse ordinem inter prædestinationem, vel etiam præscientiam meritorum, seu mediorem, & electionem ad gloriari; sed Deum vnico simplicissimo decreto, absque vllò instantium aut signorum, etiam secundum rationem nostram, ordine, seu absque omni prioritate rationis, consummare prædestinationem; quo nempe alicui velit & destinet seriem aliquam mediorem, quibus per scientiam conditionatam cognouerit, eum perueniturum ad gloriari. Ita absq; auctoritate nomine refert Suarez hic lib. 1. de prædest. cap. 8. n. 3. expresse vero ita docuit Gabriel in 3. dist. 2. q. vn. a. 3. dub. 3. vbi contra Scotum ait, quod illa prioritas & signa non sunt ponenda in diuinis, sicut scilicet deducit Ockam in 2. dist. 9. q. 3. Prædestinatio in nullo signo prædestinatio quemcunque ad beatitudinem, quin in eodem prædestinatio omnes beatificandos, & præsciuit omnes damnandos, & præiudicat omnia futura (in quibus vti que sunt etiam adulti merita) Nec est talis ordo in diuinis, sed ab æterno prædestinatio quos elegit; præsciuit etiam quos reprobaui, simulq; præiudicat merita & demerita, & futura præmia. Ita Gabriel. Idem docuit Ockam, ab eodem citatus.

Et refert pro eadem sententia Eckius in Chrysostomus cent. 2. n. 11. cæteros Nominales, quos vocat Recentiores & Neotericos; cum pro opposita sententia retulisset Scotum, his verbis: *Ita dicendi modo (Scoti) Neoterici repudium dant, vt valens ille Gregorius Ariminensis, Petrus de Candia, Cardinalis Cameracensis, Guilelmus de Ockam, Dominus P. episcopus, Ioannes Maioris, amantissimi ingenij Doctor. Verum rationes eorum non sunt nervosæ, & facile excutuntur. Non enim quisquam imaginari debet, Doctorem subtilem tam pauperem fuisse ingenij (non dico tam hebetem) vt existimaret talem ordinem fuisse in intelligentia diuina cuiusdam successione; ita quod non omnia simul ab æterno intellexerit; quis hoc vult, bone Deus, non dico asserere, sed ne credere quidem? voluit tamen Doctor subtilis, non obstante eo, quod DEVS omnia simul intelligat, adhuc ex natura rei (seu potius secundum rationem) esse talem ordinem intelligibilem & intelligendi, qui simultatem temporis non excludit. Et hoc bonum Metaphysicus facile intelligit, quando rerum sensibilium phantasmatis abstractis, ipsas purissimas quidditatum rationes intrinet, &c. Et quod iuniores (qui ita obstrepunt) idem senserunt in re, & sentire cogantur, ex his facile accipi potest. Ita Eckius; qui mox pluribus probat, nec ipsos quidem istos Nominales re ipsa ordinem quemdam rationis inter eiusmodi actus diuinæ mentis negasse.*

Eandem sententiam, quam ex Suariorum retulimus, expresse sequitur Molina hic q. 23. a. 5. disp. 1. memb. 7. vbi ait: *Denique cum Deus vnico simplicissimo actu sua voluntatis, præuisionem plenissimam deliberatione, seu cognitione, circa res omnes, voluerit ex æternitate quicquid voluit, sane exterminanda omnino videntur instantia Scoti, & aliorum, in quibus in statuenda incarnatione, prædestinando Christo, cum cæteris beatis, aut re-*

probat.

probandas cæteris hominibus, DEVS unum voluerit ante aliud, aut per scientiam liberam prævidere unum ante aliud: quæ certè instantia adeo obscuram reddunt quæstionem hæc, ut vix, ac ne vix quidem intelligi queat. &c. Et infra ibidem ait: Ad fundamentum illud, cui Scotus & alij in eiusmodi instantium designatione inmittuntur, dicendum est, si velint, eum qui ordinatè, hoc est, ordine quodam unum post aliud, vult finem & media, prius debere velle finem, quam media, verum quidem esse: Deum tamen non ita se habere, præsertim in re, de qua disputamus, sed simul velle finem ac media. Si verò velle ordinatè idem sit, ac non præpostere, siue indecenter, respondendum est, nihil indecens & præposterum in eo cerni, quod Deus, qui unico actu intellectus omnia comprehendit, unicoque actu voluntatis vult media omnia & fines, velit simul medium & finem, atque adeo per scientiam liberam non præcognoscit unum eorum ante aliud.

Et ibidem membr. 8. declarat, se non vniuersim quidem omnem prioritatem rationis inter actus diuinæ voluntatis rejicere, sed in tribus solum casibus seu euentibus. Primus, quando ordines aliqui inter se ita sunt complicati, ut quænam in vno determinatè sint futura, mutuo pendeant ex ijs, quæ in alio, aut alijs futura sunt. Secundus, quando fines aliqui voliti sunt; vnus dependenter ab alio, aut non sine alio Tertius, atque ad præsens institutum pertinens est, quando finis neque volitus, neque proinde cognitus est absolute futurus, nisi dependenter à medijs. Quomodo cum Deus non velit adultis beatitudinem, nisi tanquam præmium, non vult etiam eis beatitudinis consecutionem, nisi per media &c. Idem repetit Molina infra ead. disputat. 1. memb. 13.

Præter hos est peculiaris quædam sententia Gregorij de Valentia, hic quæstion. 23. punct. 4. §. 4. vers. secundo obseruandum. Vbi licet admittat, esse aliquem ordinem prioritatis inter prædestinationem meritorum & gloriæ, si vtræque hæc secundum se spectentur, nec verò etiam in prædestinato vlla detur causa meritoria, vel ratio, seu conditio totius prædestinationis, aut omnium effectuum ipsius, ait tamen, nec adulti prædestinationem quoad vllum effectum, etiam loquendo de prima gratia congrua, fuisse omni ratione priorem, ipsâ præscientiâ absolute cooperationis perseverantis; sed potius hanc fuisse quadam ratione simul, cum decreto cuiuslibet effectus prædestinationis, qua talis: hoc est, inquit, ut habet certam habitudinem ad salutem æternam. Fundamentum est; quia quisque effectus prædestinationis qua talis, habet infallibilem respectum ad salutem æternam ipsius prædestinati, ut colligitur ex definitione prædestinationis, ex Augustino adferri solita: atqui verò in adultis non habet sine respectu ad cooperationem & perseverantiam perdestinati, velut absolute futuram. Ergo &c.

His tamen non obstantibus, opposita sententia, esse nimirum secundum rationem nostram aliquem prioritatis ordinem inter electionem ad gloriâ, & prædestinationem meritorum seu mediolorum, multoque magis præscien-

tiam eorundem, communis & vera est Doctorum sententia, ut inferius demonstrabimus.

Pro cuius explicatione, præter ea, quæ de duplici ordine intentionis & executionis, atque etiam generatim de ordine prioritatis, inter actus diuinæ voluntatis, docuimus supra disput. 2. quæst. 10. dub. 5. Notandum est, varios actus diuinæ voluntatis efficacis, de qua sola in præsentia loquimur, distingui posse, quos Deus circa electorum beatitudinem, veluti ipsorum finem, & media ad eundem conducentia habet, aut habere potuit.

Primò enim, ut in humanis actibus, intentio directè versatur circa finem, non nisi obliquè verò & indirectè circa media; quod est velle finem per media; è contrario verò electio directè fertur in media, obliquè autem & indirectè fertur in finem, quod est velle media certa & determinata propter finem; iuxta Sanctum Thomam in 1. 2. quæst. 12. articulo 4. ad 3. cuius verba inferius referemus: ita etiam DEVS efficaciter vult electis conferre gloriâ, per merita seu media; qui actus quasi instar intentionis se habet; & simul media seu merita propter gloriâ; qui electionis actui assimilatur.

Neque dubium est, vtrumque eiusmodi actum verè ac propriè DEO conuenire; cum neuter vllam inuoluat imperfectionem; & re ipsa à Deo electis gloria conferatur & obtingat, per merita, seu media, & media propter finem. Sicut enim medicus ægro vult sanitatem per media, per modum quasi intentionis; & rursum alio actu voluntatis certa quædam media eidem vult & eligit propter sanitatem eidem re ipsa procurandam, per modum electionis, ita etiam ijdem actus in DEO hominem ad beatitudinem perducere, necessario admittendi sunt.

Deinde verò loquendo vniuersim de voluntate diuina, quæ directè versatur circa gloriâ, obliquè verò solum & indirectè circa merita seu media, varij adhuc diuinæ voluntatis actus distingui possunt; quorum alij propriè ad ordinem intentionis, alij ad ordinem executionis spectant, ut inferius declarabitur. Primus est generatim & quasi abstractè ita aliquibus beatitudinem velle, ut nihil adhuc eo quidem actu secundum rationem nostram de medijs definitur; nec adeo etiam omnino eo rationis instanti decernatur, an proprijs meritis, an solis CHRISTI meritis, per applicationem baptismi, &c. sint saluandi. Secundus est actus voluntatis, quo DEVS homini vult gloriâ definitè etiam per propria merita. Tertius est actus voluntatis, quo Deus vult homini gloriâ propter præuisa merita, seu, quod idem est, ex præuisis meritis, aut post præuisa merita: vbi sermo est de præuisione seu præscientia meritorum non conditionata seu media, sed de præscientiâ absolute quo spectat etiam actus ille, quo DEVS vult homini conferre gloriâ non solum post præuisa merita, sed etiam post exhibita iam merita: qui actus in DEO non-

nisi denominatione extrinseca à priori differre videtur.

9 Et quamvis de primo illo actu quasi abstracto dubium esse possit, an in Deo constituendus sit, vt inferius dicitur, eò quod quantam imperfectionem nonnullis videatur inuoluere; nullum tamen est dubium, nec esse potest, quin tres posteriores actus propriè ac formaliter in Deo sint constituendi, & quidem inter se ratione nostra planè distincti, atque etiam subordinati &c. Secundum enim actum ab æternitate habet Deus, etiam antecedenter ad futuritionem, aut præscientiam absolutam meritorum; quandoquidem est ratio & causa futuritionis meritorum: neque merita salutis vnquam futura essent, nisi Deus per merita etiam in particulari præordinasset hominem saluare: nihil enim facit Deus in tempore, quod ab æterno non prædefiniert; cum igitur Deus in tempore hominem per merita saluet, vtique etiam voluit & decreuit ab æterno hominem per merita saluare.

10 Tertius actus Deo etiam denegari minimè potest; cum certissimum sit, Deum ob præuisa, seu post præuisa merita homini adulto conferre gloriam: Ergo etiam ab æterno voluit homini adulto post præuisa merita conferre gloriam. Differt autem ratione nostra hic actus à præcedenti; quia hæc voluntas ratione nostra supponit præuisionem, adeoque etiam futuritionem absolutam meritorum, eò ipso quod Deus post merita præuisa, adeoque post præuisionem meritorum homini vult gloriam; etsi per se non supponat actualem existentiam seu quasi præteritionem actualem meritorum; sed solum in quantum ille actus postea nouam sortitur denominationem à præteritione meritorum; seu quatenus hæc suppositione facta, est actus conferendi gloriam ob merita re ipsa exhibita. Qui actus itidem Deo certissimè ac indubitatè conuenit, cum ex fide constat, Deum in extremo iudicio singulis, ob vitam bene aut malè actam, sua præmia, vel supplicia sua voluntate designaturum: Ergo rursus cum omnia, quæ Deus in tempore facit, ab æterno velit facere, necesse est, Deum ab æterno habuisse voluntatem, qua voluerit homini conferre gloriam ob exhibita, seu quod idem est, post exhibita iam merita; non ita quidem, vt voluntas illa conferendi gloriam, primum post exhibita iam merita à Deo conciperetur, sed vt in Deo esset voluntas æterna gloriam conferendi, post exhibita merita. His positis, sententiam veram & communem Theologorum de hac re sequentibus assertionibus exponimus; comparando voluntatem efficacem conferendi gloriam primum cum prædestinatione seu voluntate meritorum siue mediõrum in particulari; deinde cum præscientia eorundè, cum hæc duo inter se sint diuersissima, vt patebit.

11 Assertio I. Voluntas illa, qua Deus electis vult gloriam per merita, & merita seu media specialiter designata, ppter gloriã, licet re ipsa sit vna simplicissima voluntas, secundum rationem tamen nostrã sunt actus distincti, habentes inter se quendam ordinem prioritatis vel posterioritatis: quod

proinde pariter etiam de electione seu prædestinatione ad gloriam, & prædestinatione meritorum seu mediõrum dicendum. Hæc est verus & communis sententia Sancti Thomæ & Scholasticorum (exceptis Nominalibus; Neotericis ab Eckio appellatis, vt superius dictum) qui communiter omnes docuerunt, hominem prædestinari siue eligi ad gloriam, aut post præuisa merita, aut ante præuisa merita; seu quod idem est, ex præuisis meritis, vel non ex præuisis meritis: quos sequenti dubio longa serie referemus, & videre est etiam apud Vasquez disput. 89. cap. 1. & 2. & Suarez lib. 1. de prædest. cap. 8. Bellarminum lib. 2. de grat. & lib. arbit. c. 15. & ex parte etiam, apud Gregorium de Valentia hic q. 23. pun. 4. §. 1. & ipsummet Molinam cit. q. 23. a. 5. disp. 1. memb. 7. Nec dissimulat etiam ipse ibidem memb. 8. 13. quantas eius sententia, cum hac in re noua videretur, passa fuerit difficultates, & contradicentium obiectiones. Speciatim autem huic pertinent S. Thomæ hic quæstio. 23. artic. 3. & omnes illi, qui docent, ordinem quendam, secundum rationem nostram esse inter Dilectionem, Electionem, & Prædestinationem, quos retulimus supra quæst. 2. dub. 3. Eadem est Sancti Augustini & Patrum sententia, vt dicemus eodem dub. sequent. Nec verò ex antiquis Scholasticis vllum pro se citat Molina, nec vllum etiam pro ea sententia ante Neotericos illos verè citari poterit; vt planè falsò veteribus Patribus & Theologis ea sententia à nonnullis tribuatur. Vide speciatim Heruæum, Scotum, Durandum, sequenti dubio referendos.

12 Probatur assertio primo. Si enim actus ille diuinæ voluntatis, quo Deus hominibus efficaciter vult gloriam per media, & media propter gloriam, quamvis re ipsa vnus ac simplicissimus, intrinsecè tamen æquiualeat pluribus actibus creatis, inter se, iuxta consuetum operandi modum, realiter distinctis, verumque & realem ordinem causalitatis & prioritatis habentibus, tunc necesse est etiam, secundum rationem nostram, & pluralitatem quendam, & ordinem prioritatis cerni in prædictis actibus diuinæ voluntatis & prædestinationis, prout efficaciter modo supra dicto terminatur ad eiusmodi obiecta; puta ad gloriam & certa media hominum saluandorum: sed verum est antecedens.

13 Maior patet. Quia pluralitas & ordo in diuinis actibus aliter non potest constitui, nisi per comparisonem ad actus nostros, vt generatim dictum disputatio. 2. quæstio. 10. dubio 5. Nisi ergo omnem ordinem rationis, & pluralitatem actuum diuinorum, etiam si actus voluntatis non inter se, sed cum actibus etiam intellectus comparemus, è medio tollere velimus; quod tamen Molina loco citat. à se planè alienum proficitur; non possumus id fundamentum negare.

Mior, de qua solum controuersia est, probatur. Quia actus ille diuinæ voluntatis, quo electis vult gloriam per merita, & quo vult certa media, seu merita propter gloriam, æqui-

ualet

ualet apud nos intentioni finis, & electioni medi-
 orum, vt omnes fatentur; quandoquidem
 gloria est finis, non quidem ipſus DEI, ſed
 electorum, ab ipſo etiam DEO per priorem
 illum actum efficaciter volitus & intentus; me-
 rita autem aliaque quæ DEVS adhibet & præ-
 ordinat, ad gloriam electis efficaciter procu-
 randam, habent ſe veluti media ad comparan-
 dam gloriam, quæ proinde etiam DEVS elec-
 tis vult & præordinat propter gloriam: atqui
 vero intentio finis & electio mediorem, ſal-
 tem moraliter, & iuxta conſuetum modum o-
 perandi humanum, apud nos ſunt duo actus
 inter ſe realiter diſtincti, verumque & realem
 ordinem cauſalitatis & prioritatis habentes: Er-
 go actus ille diuinæ voluntatis, licet reiſpſa vn-
 us & ſimpliciſſimus, quo electis vult gloriam
 per merita, quoque rurſum eiſdem vult certa
 media ſeu merita propter gloriam, neceſſariò
 æquualet pluribus actibus creatis inter ſe, ne-
 ceſſariò diſtinctis, verumque & realem ordi-
 nem cauſalitatis & prioritatis habentibus. Ma-
 ior huius ſyllogiſmi eſt extra controuerſiam; &
 ſatis patet ex ipſis terminis.

14 Minor probatur, non ſolum quia Intentio
 & Electio differunt ex parte obiecti Quod, di-
 rectè & expreſſè voliti: illius enim obiectum
 Quod, expreſſè & directè volitum eſt finis, ſeu
 bonum propter ſe expetibile; huius autem ob-
 iectum Quod, directè & expreſſè volitum, ſunt
 media, quæ non niſi propter finem expetun-
 tur: ſed etiam quia Intentio, eſto appetat fi-
 nem per media, abſtrahit tamen à medijs in-
 particulari; & ſua natura communiter etiam
 tempore antecedit certorum mediorem deſig-
 nationem & electionem; vt mox ex Sancto
 Thoma, & communi Doctorum vberius decla-
 rabitur: Sunt ergo duo iſti actus, ſaltem mo-
 raliter loquendo, inter ſe realiter diſtincti; &
 quia Electio cauſatur ab Intentione, eamque
 ſupponit, neceſſè eſt, inter eos ordinem eſſe
 prioris & posterioris; vt aperte etiam ſentiunt, &
 ex communi docent Heruæus, Scotus, Durandus,
 Maior; referendi dub. 3.

15 Eademque eſt non ſolum expreſſa ſententia
 Ariminenſis in 1. diſtinct. 1. quaſtion. prima,
 articulo ſecundo, & Marſilij in 1. quaſtione 4.
 articulo primo, dub. 2. quos ex inſtituto tuetur
 Vaſquez 1. 2. diſputat. 33. capit. 2. qui vniuer-
 ſim docent, Intentionem & Electionem eſſe ac-
 tus inter ſe realiter diſtinctos; ſed eſt etiam
 planè doctrina Sancti Thomæ in 1. 2. quaſtion.
 8. articulo tertio, & quaſtion. 12. articulo 4. &
 quaſt. 13. articulo tertio; nec diſſentiunt Tho-
 miſtæ & Theologi cæteri, vt explicauit Vaſquez
 citat. capit. 2. & 3. ſaltem loquendo de commu-
 ni & conſueto modo operandi humano, vt be-
 ne etiam notauit Gregorius de Valentia tom. 2.
 diſputat. 2. quaſt. 3. punct. 3. vbi ex Caietano
 addit, Sanctum Thomam, cum citat. quaſtion.
 8. articulo 3. ait, eundem eſſe actum quo volu-
 mus finem, vt rationem volendi media, & quo
 volumus media, non loqui de actu quo volu-
 mus explicite & formaliter finem, ſed quo vo-

lumus finem virtualiter. Certè ex Sancti Tho-
 mæ ſententia, Intentionem & Electionem inter
 nos moraliter & ordinariè eſſe actus realiter di-
 ſtinctos, facile poteſt demonſtrari.

16 Primò enim Sanctus Thomas in 1. 2. locis ci-
 tatis de Intentione & Electione agit, tanquam
 de diuerſis actibus voluntatis. Poſtquam enim
 quaſtion. 11. & 12. ex inſtituto egieſſet de frui-
 tione & intentione, tanquam de actibus volun-
 tatis, qui circa finem verſantur, mox initio
 quaſtionis 13. progreſſum faciens ad electio-
 nem, alioſque actus, qui circa media verſantur,
 ita præſatur: *Conſequenter* (ſecundum ordinem
 quandam posterioritatis accommodatum rebus
 ipſis) *conſiderandum eſt de actibus voluntatis, qui ſunt
 in comparatione ad ea, quæ ſunt ad finem, & ſunt
 tres, eligere, conſentire, & vti.* Vbi ab actibus
 voluntatis, qui circa finem verſantur, non mi-
 nus diſtinguit electionem, quam conſenſum,
 & vſum; qui omnium ſententia ſunt actus rei-
 ipſa ab intentione diſtincti. Nec verò Sanctus
 Thomas vſpſam dixit, Intentionem & electionem
 eſſe vnum reiſpſa actum.

17 Secundo idem Sanctus Thomas quaſtion. 8.
 articulo tertio, ita loquitur: [Reſpondeo di-
 cendum, quod cum finis ſit ſecundum ſe volu-
 tus, id autem quod eſt ad finem, in quantum
 huiusmodi, non ſit volitum niſi propter finem,
 manifeſtum eſt, quod voluntas poteſt ferri in
 finem, in quantum huiusmodi, ſine hoc, quod fer-
 ratur in ea, quæ ſunt ad finem: ſed in ea quæ ſunt
 ad finem, in quantum huiusmodi, non poteſt
 ferri, niſi feratur in ipſum finem. Sic ergo vo-
 luntas in ipſum finem dupliciter fertur, vno
 modo abſolutè ſecundum ſe, alio modo ſicut
 in rationem volendi ea, quæ ſunt ad finem. Ma-
 niſteſtum eſt ergo, quod vnus & idem motus vo-
 luntatis eſt, quo fertur in finem, ſecundum
 quod eſt ratio volendi ea, quæ ſunt ad finem,
 & in ipſa, quæ ſunt ad finem. Sed alius actus
 eſt, quo fertur in ipſum finem abſolutè, & quan-
 doque præcedit tempore: ſicut cum aliquis pri-
 mo vult ſanitari, & poſtea deliberans quo-
 modo poſſit ſanari, vult conducere medicum,
 vt ſanetur. Sic etiam & circa intellectum acci-
 dit; nam primo aliquis intelligit ipſa principia
 ſecundum ſe, poſtmodum autem intelligit ea
 in ipſis concluſionibus, ſecundum quod aſſentit
 concluſionibus propter principia.]

18 Ex quibus verbis habetur. 1. Voluntatem
 poſſe ferri in finem, etiam in quantum huiusmo-
 di, vt loquitur expreſſè Sanctus Thomas, ſine
 hoc, quod feratur in ea, quæ ſunt ad finem. 2.
 Hunc actum, quo fertur in ipſum finem abſo-
 lutè, quandoque tempore eſſe priorem electione
 mediorem. 3. Intentionem ſeu voluntatem il-
 lam efficacem finis, ad electionem habere ſe, ſi-
 cut aſſenſum principiorum præuium ad aſſenſum
 concluſionis per principia; quos aſſenſus conſtat
 eſſe diuerſos. Quæ omnia & ſingula probant,
 voluntatem efficacem finis etiam, qua finis eſt,
 iuxta Sanctum Thomam eſſe actum diſtinctum à
 ſubſequenti electione mediorem; licet voluntas
 ſimul & per eundem actum feratur in finem, qua

ratione finis est ratio volendi media; sed diuersimodè; aut directè scilicet, in finem per media; aut directè in media propter finem, quod non negamus.

19 Tertiò idem Sanctus Thomas quæst. 12. artic. 4. vbi querit, vtrum intentio finis sit idem actus cum voluntate eius, quod est ad finem, ita respondet: [Dicendum quod motus voluntatis in finem, & in id quod est ad finem, potest considerari dupliciter. Vno modo secundum quod voluntas in vtrumque fertur absolutè & secundum se; & sic sunt simpliciter duo motus voluntatis in vtrumque. Alio modo potest considerari secundum quod voluntas fertur in id, quod est ad finem, propter finem: & sic vnus & idem subiecto motus voluntatis est tendere in finem, & in id, quod est ad finem. Cum enim dico, Volo medicinam propter sanitatem, non designo nisi vnum motum voluntatis. Cuius ratio est, quia finis ratio est volendi ea, quæ sunt ad finem: idem autem actus cadit super obiectum, & super rationem obiecti: sicut eadem visio est coloris, & luminis: &c.]

20 Vbi rursus habetur, 1. finem secundum se (etiam formaliter vt sic, ex dictis loc. præced.) appeti posse absque eo quod velimus media. 2. Illo quidem actu, quo volumus media propter finem, simul ferri voluntatem in finem & media, sed diuersimodè, in hæc scilicet vt obiectum directum Quod, in illum autem solum vt rationem volendi. 3. Finem habere se ad media, sicut lumen ad colorem; potest autem lumen conspici absque colore, etsi vicissim color videri non possit, quin simul videatur lumen; sicut nec media formaliter qua media sunt, appeti possunt, nisi simul etiam feratur voluntas indirectè in finem, velut rationem volendi. Quod si visio colore necessariò simul videtur lumen, etiam vt obiectum. Quod, cum tamen velimus media propter finem, absque eo, quod simul directè velimus finem, vt obiectum Quod, ratio diuersitatis est, quia sensus non est potentia ita abstracta, vt intellectus, ac proinde quando ratio motiua obiecti vna cum obiecto simul etiam sensibilis est, velut obiectum Quod, fieri non potest, vt sensus eliciat sensationem quasi abstractam, qua solum feratur in obiectum illud vt Quod, nisi simul etiam feratur in rationem obiectiuam vt Quod, quandoquidem, vt supponimus, vtrumque simul tanquam obiectum Quod potentia sufficienter proponitur: at verò voluntas, cum sequatur propositionem & abstractionem intellectus, quoad obiectum propositum, potest ferri in medium vt medium velut obiectum Quod, & in finem solum velut obiectum Quo & rationem volendi, vt accidit in illo actu, quando vult medium propter finem, iuxta Sanctum Thomam loco supra citato.

21 Quarto idem ibidem quæst. 12. artic. 4. ad 3. cum in argumento obiectum fuisset, non esse idem electionem & intentionem, Sanctus Thomas minime responder, intentionem & electionem esse idem, vti sanè debuisset, si id verum esse existimasset, sed aliam reponsonem adfert, quæ contrarium

non obscure indicat. Ita enim ait: *Ad tertium dicendum, quod motus qui est vnus subiecto, potest ratione differre, secundum principium & finem: vt ascensio & descensio, sicut dicitur in 3. physic. (text. 21.) Sic igitur in quantum motus voluntatis fertur in id quod est ad finem, prout ordinatur ad finem, est electio: motus autem voluntatis, qui fertur in finem, secundum quod acquiritur per ea, quæ sunt ad finem, vocatur intentio: cuius signum est, quod intentio finis esse potest, etiam nondum determinatis his, quæ sunt ad finem, quorum est electio.*

Vbi perspicue habemus 1. non omnem voluntatis motum erga finem esse intentionem, vt nec omnem motum voluntatis erga media esse electionem; sed vtrinque necessarium esse, illic quidem, vt finis qua finis, hic verò vt media, qua media sunt, velut obiectum. Quod directè appetatur, prout superius dictum est. 2. Intentionem finis etiam tempore priorem esse posse electionem mediorum. 3. Intentionem & electionem habere se vt ascensionem & descensionem in motu, qui procul dubio à parte rei differunt; vt rectè Valquez; etsi Sanctus Thomas subiecto idem esse, & ratione differre dixerit, quia motus localis cum mobili realiter identificatur; & solum ab eo modaliter & ex natura rei, seu vt Sanctus Thomas loqui solet, ratione ratiocinata differre: quod tamen de actibus voluntatis siue inter se, siue cum subiecto comparentur, dici non potest, cum à subiecto strictè realiter differant, ex omnium sententia. Similia habet Sanctus Thomas ibidem quæstion. 13. articulo 3. Ex quibus omnibus, mea quidem sententia, manifestè deducitur, intentionem & electionem, iuxta mentem Sancti Thomæ, propriè, & saltem moraliter loquendo, non esse eundem actum, sed realiter diuersum, vt proinde firma maneat superius allata probatio assertionis. Plura de hac re tomo 2. disput. 2. quæst. 3. dub. 4.

23 Quæ secundò etiam probatur, abstrahendo à nominibus Intentionis & Electionis. Quia actus ille, quo sanitas v. g. efficaciter appetitur, absque eo, quod vel de medijs quicquam omnino, aut saltem particulatim aliquid definitum est, est actus necessariò distinctus, & reali quadam subordinatione prior eo, quo particulatim seliguntur & appetuntur media; vt ex S. Thomæ loco cit. constat: sed efficax voluntas gloriæ tanquam finis beatorum, & voluntas particularis mediorum, adeoque meritum in Deo æquivalent & respondent actibus illis creatis realiter distinctis: Ergo cum voluntas diuina virtute continens duos actus realiter distinctos ac inter se subordinatos, necessariò sit etiam ratione nostra distincta, & inter se subordinata; necessariò fatendum, etiam efficacem voluntatem gloriæ tanquam finis beatorum, in Deo, esse ratione distinctam à voluntate particulari meritum seu mediorum.

24 Tertiò. Si Deus vult merita propter gloriam; necessarium est, voluntatem meritum esse, ratione distinctam, & subordinatam volitioni, qua directè vult gloriam; cum feratur in obiecta plura cum quodam ordine, ita vt vnum

velit.

velit propter aliud; sed verum est antecedens ex dictis supra disputat. 2. quæstion. 10. dub. 5. vbi docuimus, Deum proprie vnum obiectum velle, propter aliud; & retulimus Caietanum etiam asserentem, rectè dici, *hoc esse volitum à DEO, quia illud est volitum*; quod tamen ad præsens institutum non est necessarium dicere. Ex quibus proinde planè efficitur, voluntatem illam, qua Deus vult gloriam per media generatim spectata, ratione distinctam esse à voluntate directâ seu electione meritorum: & vtramque voluntatem habere quandam inter se ordinem prioritatis secundum rationem; quod proinde pariter etiam de prædestinatione ad gloriam, & meritorum seu mediorum dicendum est; & multo magis de prædestinatione ad gloriam, & præscientia absoluta meritorum: quandoquidem præscientia hæc supponit prædestinationem meritorum, vt mox dicitur.

25 **A**ssertio II. Impossibile est, vt secundum rationem nostram, præscientia absoluta meritorum seu mediorum sit simul cum prædestinatione, seu electione ad gloriam: ac proinde etiam si voluntas efficax, seu prædestinatio gloriæ & meritorum esset re & ratione simul; nihilominus tamen præscientia meritorum esset actus à voluntate illa, seu prædestinatione gloriæ & meritorum, ratione necessariò distinctus, eaque posterior. Ita sentiunt authores pro præcedenti assertionem citati, & est proinde communis Doctorum, contra Nominales illos, aliosque nonnullos, qui eodem modo hac in re loquuntur de prædestinatione & præscientia meritorum seu mediorum; quasi hæc, non minus quam illa, simul ratione sit cum electione ad gloriam: quomodo etiam Gregorius de Valentia supra citatus docuit, præscientiam absolutam cooperationis perseverantis, esse quadam ratione simul cum decreto cuiuslibet effectus prædestinationis.

26 **P**robatur assertio. Quia præscientia absoluta meritorum, est actus consequens & supponens futuritionem absolutam meritorum; præscientia enim absoluta non est causa rerum; neque res ideò futurae sunt, quia Deus præsciuit esse futuras, sed ideo præscit futuras, quia futurae sunt, vt dictum supra de scientia Dei disputat. 2. quæst. 8. dub. 10. futuritio autem absoluta meritorum consequitur & supponit voluntatem & prædestinationem meritorum, tanquam effectus causam, vt generatim dictum ibid. & dub. 4. quæst. 10. Ergo etiam ipsa præscientia meritorum secundum rationem subsequitur & supponit voluntatem & prædestinationem meritorum: ac proinde etiam si voluntas & prædestinatio meritorum esset simul ratione cum voluntate & prædestinatione gloriæ, nihilominus tamen præscientia meritorum necessariò erit voluntate & prædestinatione meritorum posterior. Consequentia patet. Quia quod est ratione posterior aliquo, est etiam ratione posterior eo quod cum illo altero ratione simul est; ea enim, quæ re & ratione absolutè & simpliciter simul sunt, respectu nullius possunt habere ordinem prioritatis & posterioritatis. Gregorius autem de Valentia supponit ipsam præscientiam absolutam

meritorum, seu scientiam visionis, esse causam obiecti præsciti, quod refutauimus cit. q. 8. dub. 10. vt inferius asserit. 6. rursus dicitur.

27 **A**ssertio III. Datur in Deo secundum rationem nostram distinctio & ordo prioritatis, etiam inter ipsos quosdam actus diuinæ voluntatis, quibus homini efficaciter vult gloriam. Colligitur ex sancto Thoma quæst. 23. art. 4. vbi docet, Electionem ad gloriam supponere dilectionem: idem multò magis sentiunt omnes illi, qui docent, electionem ad gloriam esse ratione nostra priorem electione meritorum, quos sequenti dubio referemus. Probatur ex notatione superius præmissa. Si enim datur in Deo voluntas efficax, & quasi prædestinatio gloriæ, per merita seu media conferendæ; item voluntas efficax conferendæ gloriæ ex præuisis, seu post præuisa merita, sed nondum re ipsa exhibita; vti etiam voluntas conferendæ gloriæ, post merita ipsa actu exhibitâ, tum necesse est fateri, esse in Deo plures actus voluntatis ratione distinctos, ac inter se quodam ordine, prioritatis subordinatos, quibus Deus efficaciter homini vult gloriam: sed verum est antecedens, vt ostensum est: Ergo & consequens.

28 **A**ssertio IV. Necessariò admittenda est in actibus diuinæ mentis, quatenus efficaciter fertur in gloriam, & meritum electorum, duplex prioritas; vna nimirum secundum ordinem intentionis, altera secundum ordinem executionis: siue prædestinatio meritorum secundum ordinem intentionis simul sit, secundum rationem nostram, cum prædestinatione gloriæ, siue hæc sit prior illa. Ita sentiunt omnes illi, qui secundum ordinem intentionis electionem ad gloriam priorem faciunt prædestinationem & præscientiam meritorum; quos suo loco referemus; speciatim Bellarminus libr. secundo de grat. & lib. arbitr. capit. 14. & Suarez hic lib. primo capit. 8. numero 50. & libr. 3. de auxil. capit. 18. numero 4. Idem etiam, nolint velint, necessariò sentire debent illi, qui secundum ordinem intentionis nullam prioritatem rationis agnoscunt inter electionem seu prædestinationem ad gloriam, & inter prædestinationem seu præscientiam meritorum.

29 **P**robatur assertio secundum authores prioris sententiæ. Si enim in Deo datur gratuita voluntas seu decretum conferendi gloriam per merita, secundum ordinem intentionis prior prædestinatione & præuisione mediorum; & simul alia voluntas ratione distincta conferendi gloriam ob præuisa merita, ordine executionis posterior præuisione & prædestinatione mediorum; tunc necessario fatendum est, secundum hanc sententiam, in actibus diuinæ mentis, quatenus efficaciter fertur in gloriam & merita, esse duplicem ordinem prioritatis, secundum ordinem intentionis nimirum, & executionis; quandoquidem secundum eundem ordinem eadem voluntas gloriæ non potest absolute simul esse prior & posterior eiusdem respectu: sed verum est antecedens quoad posteriorem partem, ex dictis notatione initio præmissa: priorem

autem hi authores supponunt: Ergo & consequens in eadem sententia verum est.

30 Iuxta posteriorem autem sententiam probatur assertio hac ratione. Si enim præter actum diuine voluntatis, & quasi intentionem conferendi gloriam per merita, etiam iuxta hanc sententiam fatendum est, dari insuper in DEO actum voluntatis distinctum, & ratione posteriorem, quo nimirum DEVS vult electis in ipsa executione conferre gloriam post merita cum præuisa, tum re ipsa exhibitâ, tunc necessariò etiam secundum hanc sententiam admittendus est in DEO duplex ordo intentionis, & executionis, & duplex voluntas conferendi gloriam, vna simul ordine intentionis cum ipsa prædestinatione meritorum, altera ordine executionis posterior prædestinatione meritorum: sed verum est antecedens: Ergo & consequens.

31 Maior propositio probatur. Quia voluntas illa conferendi gloriam per merita, item conferendi gloriam post præuisa merita, sed nondum exhibitâ, vel etiam post merita iam re ipsa exhibitâ, sunt actus in DEO ratione distincti, & inter se subordinati, ita vt posterior priorem supponat, eumque subsequatur, ex dictis in notatione præmissa: Ergo si primus ille actus simul ratione est cum prædestinatione meritorum, posterior necessariò prædestinationem meritorum subsequetur: & quia primus ille actus conferendi gloriam per merita, vtique ad ordinem intentionis pertinet, imò est ipse quasi actus intentionis conferendi gloriam prædestinatis, posteriores verò ad executionem intentionis illius diuinæ iam præsuppositæ pertinent; quibus nimirum exequendum decernitur, quod iam antea per actum illum diuinæ quasi intentionis constitutum est, necessariò dicendum est, posteriorem actum esse ordine executionis posteriorem illo actu quasi intentionis, quem hæc sententia ordine intentionis simul esse dicit cum prædestinatione meritorum: præsertim quando eodem ordine intentionis non potest voluntas efficax gloria absolute & simul, & posterior esse prædestinatione meritorum: sed si quidem simul, & posterior est, necesse est in diuerso ordine, intentionis, & executionis, simul, & posteriorem esse, eadem prædestinatione meritorum.

32 Minor patet ex dictis in eadem notatione. Illic enim perspicue ostendimus, hos actus esse ratione distinctos, & habere inter se ordinem quandam prioritatis, Deoque necessario in omni sententia tribuendos.

Assertio V. Necessariò etiam proinde in Deo admittenda est duplex voluntas efficax conferendi gloriam; vna gratuita per modum electionis ad gloriam; altera secundum debitum ex præuisis meritis: siue electio ad gloriam secundum ordinem intentionis prior sit prædestinatione meritorum, siue vtraque simul sit secundum rationem nostram. Sequitur ex præcedenti assertione. Et quidem si Electio sit prior, secundum rationem prædestinatione meritorum,

patet assertio ex dictis assertione. præcedent. quia electio ad gloriam esto sit per merita, non tamen est ex præuisis meritis, seu propter merita: Ergo est gratuita hoc sensu, quia gratis à Deo, & non propter merita præuisa concipitur; et si onerosa dici possit alio sensu, quia est voluntas conferendi gloriam sub onere: altera autem illa executiua voluntas simpliciter debita & onerosa est, quia est ex præuisis meritis, & non gratuita.

Idem dicendum, si Electio ad gloriam ponatur simul cum prædestinatione meritorum. Nam cum actus ille, conferendi gloriam per merita, nondum supponat merita futura, multò minus præuisa, cum sit causa meritorum, vt superius dictum, necesse est, vt hæc sententia fateatur, voluntatem illam primam conferendi gloriam per merita, esse gratuitam, & non ex debito: cum tamen posterior illa voluntas conferendi gloriam ob præuisa merita, vel post præuisa, seu exhibitâ merita, non sit gratuita, sed debita, & ad iustitiam vtique pertineat. Plura de hac re inferius dub. 5. & supra disput. 2. quæst. 10. dub. 5. assert. 9.

Assertio VI. Præscientia absoluta meritorum, seu cooperationis perseverantis, non fuit simul cum decreto cuiuslibet effectus prædestinationis, qua talis; cum planè sit posterior non solum decreto gratiæ congruæ, sed etiam ipsa prædestinatione meritorum & cooperationis perseverantis. Hæc assertio est contra nouam quandam sententiam Gregorij de Valentia superius relatam, quam ex communi refellit etiam Vasquez 1. p. d. 92. numero 9. Probatur, primò, quia gratia congrua etiam secundum se, & suam substantiam absolute spectata, qua ratione est causa cooperationis, est effectus prædestinationis, iuxta Sanctum Paulum Rom. 9. *Non est volentis, neque currentis*; & Augustinum in Enchiridio capite 32. & lib. de bono perseverantibus capite 6. aliosque Doctores, qui etiam propterea dicunt, DEVM incipere prædestinationem in nobis, sine nobis liberè cooperantibus. Neque enim vt sic est effectus communis providentiæ; quandoquidem secum consequenter trahit cooperationem & perseverantiam finalem; & tamen vt sic est prior ipsa cooperatione, vt fatetur etiam Gregorius de Valentia. Imò vocatio congrua est initium prædestinationis passiue, seu primum donum gratiæ, à quo inchoatur in ipso prædestinato (supposito Esse naturali) prædestinationis executio, non quatenus actu cooperatur cum libero arbitrio, nec quatenus coniungitur perseverantiæ finali, sed prout præcedit omnem arbitrij assensum, vt bene etiam Vasquez loco citat. Ergo præscientia meritorum non fuit simul cum decreto gratiæ congruæ.

Secundò, quia aliàs homo esset causa, aut saltem concausa totius prædestinationis, respectu omnium effectuum ipsius, qua effectus prædestinationis sunt: est enim causa seu concausa cooperationis perseverantis, sine qua ista sententia nullum ait effectum prædestinationis perfici

qua talis, hoc est, qua prædestinationis effectus est.

Tertio, quia præscientia absoluta DEI non est causa rerum, ex dictis supra disputat. 2. quæstion. 8. dub. 10. ac proinde nec præscientia meritorum est causa meritorum, ut supponit hæc sententia; sed potius ut præscientia absoluta cuius effectus divini, ratione posterior est ipsa præfinitio seu decreto practico, ipsaque futuratione eiusdem effectus, ita etiam præscientia absoluta meritorum ratione posterior est prædestinatione & futuratione eorundem meritorum.

35

Ad fundamentum oppositæ sententiæ respondetur primò, negando antecedens: si sensus sit, quemlibet effectum prædestinationis secundum se seorsim spectatum, qua præcisè talis est, & abstrahendo à scientia DEI media, habere infallibilem respectum ad salutem æternam ipsius prædestinati: certa enim liberatio & assecutio vitæ æternæ, quæ in definitione prædestinationis ponitur, non est proprietas singulorum per se effectum prædestinationis, etiam qua tales sunt, sed omnium simul donorum gratiæ, seu totius collectionis eorundem, prout inter se subordinantur. Quod etiam cernitur in partibus domus, quæ dici potest structura habitationi hominum destinata, & idonea ad arcendas cœli iniurias; & quamvis singulæ partes domus sint effectus, ad eum quem diximus finem constructæ, non tamen ideo singulæ per se seorsim arcant cœli iniurias, neque ideo etiam simul ab artificibus intentæ sunt aut perfectæ, sed certo quodam inter se ordine.

Respondetur secundò, negando consequentiam. Quia etiam si singuli effectus prædestinationis habeant respectum infallibilem ad salutem æternam prædestinati, adeoque ad ipsam etiam perseverantiam prædestinati, certò & infallibiliter futuram, non tamen est consequens, singulos decretos esse, cum præscientia ipsius perseverantiæ, tanquam ratione simul existente in mente divina; quandoquidem ante præscientiam absolutam, quæ prædestinationem sequitur, respectum eiusmodi infallibilem habent ex ipsa scientia media, seu ut subsunt scientiæ Dei conditionatæ, quæ procul dubio prior est prædestinatione.

36

Restat nunc, ut eorum etiam argumenta solvamus, qui censent, nullum esse prioritatis ordinem inter electionem ad gloriam, & prædestinationem, aut etiam præscientiam meritorum: quanquam, ut deinceps patebit, nullum fere argumentum eò spectat, ut probeat, ipsam etiam præscientiam meritorum simul ratione esse cum prædestinatione ad gloriam; cum tamen de hoc potissimum sit controuersia, ut dignoscatur, an prædestinatio ad gloriam fuerit gratuita, an ex debito.

Primum ita nonnulli argumentantur: Omnis voluntas efficaxque finis intentio, licet obliquè & minus principaliter, necessariò tamen & essentialiter includit etiam media: atqui Scoti absolutum decretum dandi prædestinatis glo-

riam, ante præuisa merita, non potest dici alius diuinæ voluntatis actus, quam Intentio supernaturalis finis, ut plerique etiam sponte fatentur, speciatim Suarez lib. 1. de prædestinat. capit. 7. & 8. & alibi passim: cogitari igitur & attribui DEO contemplatione nostra non potest, quin simul complectatur media illa, per quæ decernebatur idem finis consequendus, eaque non confusè, siquidem talis cognitio diuinam maiestatem dedecet. Ergo fieri nulla ratione potuit, quod Scotus docet, ut Deus ab æterno efficaci quodam decreto solam beatitudinem cuiquam prædestinatorum intenderet, non præuisis gratiæ meritis & medijs, per quæ in tempore foret obtinenda. Huius argumenti forma dicitur esse optima. Minor probatur autoritate, experientia, seu inductione, & ratione duplici.

37
Respondet negando maiorem, & consequentiam utramque. Maior enim falsa est, si Sanctum Thomam audimus in 1. 2. quæst. 8. articulo tertio, ubi expresse ait: *Cum finis sit secundum se volutus, id autem quod est ad finem, in quantum huiusmodi, non sit volutus, nisi propter finem, manifestum est, quod voluntas potest ferri (nimirum efficaciter etiam) in finem, in quantum huiusmodi, sine hoc, quod feratur in ea, quæ sunt ad finem: sed in ea quæ sunt ad finem, in quantum huiusmodi, non potest ferri nisi feratur in ipsam finem.* Et rursum quæstione 1. 2. articulo 4. ad 3. inquit Sanctus Thomas: *Intentio finis esse potest, etiam nondum determinatis his, quæ sunt ad finem, quorum est electio; ut etiam superius retulimus. Falsum est igitur, efficacem voluntatem finis consequendi necessariò & essentialiter includere media, præsertim in particulari: quod proinde etiam de intentione finis dicendum: quia voluntas efficax finis seu boni per se expetibilis consequendi, non potest esse, nisi Intentio. Quò fit ut finis etiam formaliter concipi possit, absque hoc quod actu & explicitè referatur ad media, nimirum ita, ut sit bonum propter se expetibile; tamen medium ut medium concipi non possit, nisi cum respectu ad finem, ut planè docet Sanctus Thomas cit. quæst. 8. art. 3.*

38
Consequentiæ prima negatur; quatenus infert, DEVM in nullo instanti rationis cogitari posse, vllam habuisse voluntatem circa media, in obliquo spectata, quin simul in eodem rationis instanti distinctè eadem voluerit: quasi alias confusa DEO cognitio tribuenda sit, quæ diuinam maiestatem dedecet. Primo enim non est hic de cognitione sermo, sed de efficaci appetitione, & potuit Deus omnium mediorum distinctam cognitionem saltem simplicis intelligentiæ (quæ sola practica est) simul in eodem instanti aut potius ante illud rationis instans habere, sicut etiam re ipsa habuit; quamvis voluntas efficaciter in eodem instanti solum ferretur in media generatim; sicut etsi omnium mediorum possibilitatem simul distinctam cognitionem haberet Deus, potuit tamen aliqua solum, non omnia efficaciter velle: præsertim cum ipsemet etià Molina q. 23. a. 4 & 5. d. 1. memb. 8. in fine, distinguat in Deo duplicè voluntatè prædestinandi homines,

vnam generalem & necdum determinatam ad certas personas; alteram particularem singulorum; quarum illa sit prior prædestinatione Christi, hæc posterior. *Etenim, inquit, licet Christi prædestinatione non antecedit voluntatem absolutam redimendi genus humanum per Christum, & per consequens prædestinandi in genere homines aliquos in Christo, antecedit tamen singulorum prædestinationem, qui ab ipso sunt redempti.* Secundo non ideo confusa Deo tribuitur cognitio, quamuis in vno instanti rationis secundum nostrum intelligendi modum asseratur habuisse cognitionem rerum aliquarum generalem, non particularem: quando præcisio hæc rationis non facit, quod minus interim Deus re ipsa simul eademque cognitione distinctè cognouerit omnia. Alioquin pari ratione dici posset, Deum in nullo instanti rationis habuisse cognitionem quasi abstractiuam rerum possibilium tantum, priusquam haberet scientiam intuitiuam existentium: quod tamen est contra omnes Theologos, & apertam rationem, cum illa scientia sit necessaria in Deo, hæc libera, vt suo loco dictum. Vide etiam de hac re infra dub. 7.

39 Consequentia secunda, à qua tamen omne ferè momentum pendet, manifestè falsa est; ideo, quia assumit nouum terminum, qui nec formaliter, nec virtualiter continebatur in antecedenti, nimirum intendere beatitudinem *non præiis meritis & medijs*: quasi idem sit intendere beatitudinem non per merita, qui terminus in antecedenti ponebatur; & intendere beatitudinem non præiis meritis; cum tamen hæc sint distinctissima; nec à negatione illius ad negationem huius, vlla sit consequentia: siquidem falsum esse potest, Deum intendere beatitudinem non per merita & media, & nihilominus verissimum Deum intendere beatitudinem non præiis meritis & medijs, nimirum præscientiâ absolutâ, de qua solum in præfenti loco est sermo: cum præscientiâ absolutâ meritorum & mediorum subsequatur prædestinationem eorundem; & prædestinare per merita non significet merita esse causam seu rationem prædestinationis etiam ad gloriam; quod tamen significant verba illa, prædestinare ex meritis, vt dictum supra assert. 2.

40 Secundo obijcitur. Finis formaliter appeti non potest, nisi per idonea media; sicut nec media, nisi cum ordine ad suum finem: Ergo cogitari ab humana ratione nec debet, nec verè potest; primum aliquod instans ac signum, quo Deus electis suis solam gloriam intenderit, neque secundum quo sola media gratiæ ac bonorum operum.

Respondeo diuersam esse rationem finis & mediorum: finis enim formaliter aliquo modo (pro ut scilicet absolutè etiam concipi potest) expeti potest absque vlla expressâ & actuali cogitatione & volitione mediorum etiam in genere; at verò media non item, nisi simul obliquè etiam appetatur finis, vt ex S. Thoma in 1. 2. quæst. 8. art. 3. in solutione argumenti præcedentis diximus. Nec que Scotus, vel alius Theologorum vllus, in secundo instanti ita à Deo expeti docuit media, quin simul in obliquo expetatur etiam finis; sed hoc dicunt, in primo instanti directè solum finem, in

secundo directè sola media expeti, vt superius exposuimus.

41 Tertiò obijcitur. Quamuis in humanis actibus alius sit Intentionis, quam Executionis ordo, quo nimirum prius intenditur finis, quam eligantur media, electaque executioni mandentur, talis tamen ordo & progressio humanæ cognitionis imperfectione nititur: Ergo in Deo locum non habet.

Respondeo ad consequentiam, non habere locum prout imperfectionem inuoluit, imperfectæ cognitionis, itemque realis pluralitatis & successione actuum, qualis in Deo nulla est: sed non sequitur, secundum rationem nostram non posse, per comparationem ad actus humanos, pluralitatem eiu modi quandam & ordinem actuum in Deo constitui. Alias enim in Deo omnis plane secundum rationem pluralitas actuum & subordinatio esset medio tollenda; cum non nisi per respectum ad actus creatos, prout supposita subiecti creati imperfectione, realiter multiplicentur & subordinantur, distinguantur, vt supra dictum, & fufius disp. 2. q. 10. dub. 5.

42 Quarto obijcitur. Etsi quidem homines, pro intellectus sui imbecillitate & ignorantia, plerumque solent peculiari quodam actu fines intendere, ac postea ad distinctam specialemque mediorum inquisitionem, cognitionem, & vnus præ alijs electionem, deliberando progredi, tamen si eam cognitionem vel ante, vel simul ac finem excipimus intendere, habere possumus, vt Deus, & Angeli, tum prætermissio deliberationis labore, plurimumque actuum exercitio & discursu, vno primoque statim actu finem cum medijs factis distinctè cognitis appetemus: Ergo cum in Deo, in quolibet rationis instanti sit perfectissima & distinctissima cognitio (ad simplicem intelligentiam spectans) omnium mediorum, fatendum est, cum vnico primoque statim actu finem cum medijs appetere, sine vlla nimirum pluralitate, & subordinatione actuum intentionis & electionis, etiam secundum rationem nostram.

43 Respondeo negando consequentiam, ob duas causas, Primum, quia procedit ex hypothesi falsa & impossibili, ex qua non mirum, si sequatur falsum. Certe si alia esset ratio & ordo operandi in humanis, quam modo est, aliter etiam in Deo rationem & ordinem actuum secundum rationem nostram constitueremus: at verò respiciendo, vt par est, ad eum modum & ordinem operandi, quem in nobis re ipsa cernimus, vtcumque ex imperfectione nostrâ prouenientem, merito etiam eum, quem diximus, ordinem, non quidem re ipsa (quod imperfectionis esset) sed secundum modum tantum nostrum intelligendi, Deo, omni imperfectione seclusa, tribuimus.

44 Secundo. Etiam posito antecedenti, tamen non sequeretur, ideo in homine non fore re ipsa distinctos proprios & formales actus Intentionis & electionis, sed ex hypothesi illa hoc solum sequeretur, fore vt homo simul & vnico re ipsa actu intendat finem per media, etiam particulatim cognita; qui tamen est actus propriè directè & expressè solius intentionis, non electionis: quan-

doqui-

doquidem eo actu solus finis directe, media autem solum oblique appetuntur. Quare actus ille non obstat, quo minus etiam habere possit alium actum realiter distinctum, & saltem ordine naturæ, si non temporis posteriorem, quo directe appeteret media propter finem; qui est actus electionis. Multo minus igitur concludi potest, in Deo non posse secundum rationem distinguere Intentionem quasi beatitudinis, & electionem mediorum, & hanc illi aliquo modo subordinari, quia ad hanc distinctionem rationis sufficeret realis distinctio similium actuum in homine, cum subordinatione eorum inter se ex natura rei: præsertim quando Deo utraque voluntas efficitur & finis, & mediorum modo perfectissimo tribuenda est.

44 Quinto obijcitur. Electio gratuita ad gloriam, qualem constituunt illi, qui eam ratione priorum faciunt præscientia meritorum, contradictoriè opponitur electioni ex præiis meritis, qualem statuunt tum alij Theologi, tum illi, qui ratione simul dicunt esse prædestinationem gloriæ & meritorum præscientiam: Ergo non potest simul constitui Electio gratuita ad gloriam, & aliud decretum diuinum ratione posterius, (ad ordinem executionis pertinens) quo Deus decreuerit conferre gloriam ex præiis meritis, vt docuimus assertione 4. & c.

Respondeo negando consequentiam. Quia decretum illud, quo Deus decernit gloriam ex præiis meritis, cum sit posterius electione ad gloriam, atque ad ordinem executionis, non intentionis pertineat, proprie & strictè loquendo non est electio ad gloriam, sed executiuum decretum conferendi gloriam ijs, qui iam antea priori decreto sunt electi. Electio enim ad gloriam proprie dicit segregationem saluandorum ab ijs, qui saluandi non sunt, quæ segregatio proprie non fit decreto illo executiuo, sed supponitur. Quare esto, electio ex præiis meritis, & electio gratuita, proprie & strictè loquendo, sibi contradictoriè opponantur, certè tamen qui statuunt electionem ad gloriam ante præiis merita, non statuunt aliam electionem ex præiis meritis, vt obiectio supponit, qualem oppositæ sententiæ authores constituunt.

45 Quod si dicas, Electio ad gloriam gratuita, contradictoriè opponitur cuilibet decreto conferendi gloriam, ex præiis meritis, etiam executiuo; sicut conferre alicui gloriam gratis, & non gratis, contradictoriè opponuntur. Ergo hæc duo decreta non possunt simul stare in Deo. Respondeo falsum esse antecedens. Quia electio dicitur gratuita, non quod per eam Deus statuatur conferre gloriam gratis, sed quia Deus gratis, hoc est, absque prouisione meritorum, statuit conferre gloriam, quocumque æmum medio interueniente sit conferenda, ita vt vocabulum *gratis* denominet & appellet verbum statuit, non autem verbum conferre. Quo fit, vt eiusmodi electio gratuita minimè pugnet cum decreto conferendi gloriam non gratis, sed ex præiis meritis: sicut etiam cum eo non pugnat ipsa actualis collatio gloriæ ex præiis meritis.

Et vero posse primam ordinationem seu intentionem conferendi aliquibus præmium esse gratuitam, cum tamen actualis collatio præmij, seu decretum ipsam executiuum conferens præmium non sit gratuitum, patet quotidiano exemplo Regis, qui liberali solum & gratuita benignitate, adeoque gratis destinat & proponit præmia certantibus & vincentibus, cum tamen postea, vt ea in executione gratis non confert, ita etiam decretum ipsam executiuum, quo præmium re ipsa confertur, non sit gratuitum, sed ex præiis meritis. Quod miror tandem ab authoribus quibusdam contrariæ sententiæ non animaduerti.

46 Dices. Hoc ipso, quod Rex ille decreuit præmia non nisi decertantibus & vincentibus, non decreuit præmium vllis conferre, nisi mediante certamine & victoria obtinendum: Ergo non fuit gratuita illa ordinatio. Respondetur, negando consequentiam: quia certamen illud & victoria non erat medium ad ordinationem illam faciendam, quæ solum gratuita, vt dictum, benevolentia Principis facta est, sed solum est medium ad conferendum re ipsa præmium. Quare etiam hæc admodum distincta sunt, velle conferre gloriam per merita, & velle conferre gloriam ex præiis meritis: prior enim voluntas potest esse gratuita, posterior non item.

Omitto quod in Antecedente quinti huius argumenti supponitur, simul esse præscientiam meritorum & prædestinationem gloriæ, & nihilominus prædestinationem ad gloriam esse ex præiis meritis; quæ tamen duo manifestè implicare contradictionem supra assertione secunda & quinta ostendimus; neque vero idem est præscientia meritorum, aut prædestinatio gloriæ ex præiis meritis, cum prædestinatione meritorum, aut cum prædestinatione gloriæ per merita, vt sapius dictum.

47 Sexto obijcitur. Iuxta veteres Patres & Theologos, prædestinatio tota in mente diuina ita peracta & plane consummata est, quod nimirum Deus, supposita tam scientia absoluta omnium rerum possibilium, quam conditionata futurorum contingentium, statuit cum vnoquoque saluando, omnium mediorum seriem exequi, quibusdam certo & infallibiliter, si talia ipsi saluatis media conferret, prænotuit, æternæ beatitudinis gloriam consecuturum: Ergo secundum rationem nostram nec prius gloriam, quam gratiæ merita, nec vicissim gratiam ante gloriam, sed utraque simul decreuit.

Respondeo primum: Vtinam Antecedens ex veteribus Patribus & Theologis ab obijcente tam probatum redderetur, quam confidenter eis tribuitur; equidem nos eum prædestinationis modum, mediante scientia media peractum, libentissimè amplectimur, & defendimus disput. 2. quæst. 10. dub. 5. vbi de scientia media egimus, sano tamen modo intellectum. Primum, vt Deus in vnoquoque saluando non omnium plane mediorum seriem delegisse dicatur, quibuscum eum, si darentur, gloriam consecuturum præiudicet, vidit enim in vnoquoque prædestinato adhuc

infinita alia media possibilia, quibuscum, si darentur, saluatum iri præuidit, neque hoc modo loquuntur Theologi; sed vt ea certe media, quibuscum vnumquemque saluatum iri præuiderat, delegerit. Secundo vt prædestinatio tota formaliter non censetur peracta sola illa selectione mediorum, quia negari non potest, prædestinationem simul etiam formaliter includere directam & expressam voluntatem gloriæ, seu electionem ad gloriã, vt dictum quæst. 2. dub. 1. sed interueniente tamen dæscientia media, selectioneque illorum mediorum, quæ diximus, consummatam fuisse prædestinationem, omnino concedimus.

48 Quo posito, respondetur secundo, negando consequentiam; quia cum prædestinatio diuina non complectatur solum ordinationem illorum mediorum, sed directam etiam & expressam voluntatem gloriæ, quæ quidem etiam voluntatem illam efficacem mediorum ratione antecessit, vt dubio sequenti dicitur, negari nullo modo debet, diuinam prædestinationem, secundum rationem nostram, complecti plures actus diuine mentis, eosque ordine quodam prioritatis inter se subordinatos, vt dictum. Quod ipsum tamen etiam pariter dicendum esset, tametsi prædestinatio solum mediorum voluntatem complecteretur, quia nihilominus ipsa media, prout propius aut remotius fini coniuncta sunt, quendam inter se ordinem habent, ob quam pluralitatem & subordinationem, etiam pluribus actibus ratione nostra & quodam ordine eligi à Deo dicendum foret, vt inferius suo loco magis patebit quæst. 5. dub. 6.

D V B I V M III.

Vtrum in diuina mente Electio seu prædestinatio ad gloriã, ratione prior sit, tam prædestinatione, quam præscientia meritorum, seu mediorum, vel contra: speciatim quid hac de re tum ceteri Doctores, tum præcipuè S. Augustinus, & S. Thomas senserint.

S. Thomas 1. p. q. 23. a. 4. 5. & 7.

1 C Onstituto iam antea præcedenti dubitatione hoc principio, esse secundum rationem nostram in diuina mente ordinem aliquem prioritatis inter Electionem seu prædestinationem ad gloriã, & inter prædestinationem, multoque magis præscientiam meritorum seu mediorum, restat vt ordinem hunc particulatim ac distinctè explicemus; quod sequenti demum dubitatione faciemus; postquam hoc dubio varias hac de re Doctorem sententias, ac præsertim quanam fuerit hac de re S. Augustini, & S. Thomæ sententia exposuerimus.

Sunt igitur hac de re vniuersim tres Docto-

rum sententia. Prima vniuersim docet, voluntatem efficacem, seu prædestinationem atque etiam præscientiam meritorum, seu mediorum, seu quod eodem spectat perseverantiæ finalis, ratione priorem esse electione seu prædestinatione ad gloriã. Hanc sententiam ex instituto prolixè sequitur & defendit Vasquez 1. p. tom. 1. disputat. 89. cap. 2. & seqq. & quamuis eodem capite 2. à numero 10. ex instituto eam auctoritate Doctorum confirmare nitatur (in qua re etiam ipse alias solet esse diligens & accuratus) plures tamen pro ea non citat ex ijs, qui sua scripta in lucem dederunt, quam Bartholomæum Camerarium in dialog. cap. 5. Olorium lib. 9. de Iustitia, Turrianum opusculo de electione, & Guilelmum de Rubione in 1. d. 41. quæst. 1. art. 1. & 2. conclus. 3. quibus adde Argentinam in 1. d. 41. quæstion. 1. art. 2. Pighium lib. 8. de lib. arb. cap. 2. Stapletonum in cap. 9. Rom. & orat. sing. Addit Vasquez: Idè sensisse videtur Maior in 1. d. 40. q. 2. sed quem inferius aperte pro opposita sententiã adducemus. His ex parte idem Vasquez subiungit Ockamum & Gabrielem; sed quos ipsemet notat non esse huius primæ sententiæ, sed eius quam secundo loco referemus.

2 His à nonnullis addunt Albertus, & Henricus Gandauensis: sed quos merito prætermisit Vasquez; cum potius oppositum sentiant, vt bene etiam notauit Henriquez lib. vlt. c. 11. §. 3. lit. O. Eandem sententiam sequuntur Gregorius de Valentia q. 23. punct. 4. §. 3. 4. 5. 6. alijque nonnulli recentiores: è quibus non nemo, solum B. Virginem excipiens, quoad ceteros, hanc etiam censuram edito libro vulgatam addidit his verbis: *opposita sententia mihi semper visa est à veritate, & doctrina sacra Scriptura, & SS. Patrum aliena; nec pietati & moribus satis consona, &c.*

Solent etiam à nonnullis pro hac sententiã adduci ex antiquis Scholasticis omnes illi, qui falsò quidem & improbabiler senserunt, dari ex parte prædestinati causam siue totius prædestinationis, siue prædestinationis ad primam gratiam, saltem ex parte effectus; quos superius quæst. præced. dub. 4. retulimus, & quos solos etiam refert Eckius in Chrysopasso centur. 3. n. 29. Sed qui tamen ad præsens institutum vniuersim non spectant; quia etsi quidem illi docuerint, ex parte prædestinati dari causam primæ gratiæ, seu etiam prædestinationis ad primam gratiam congruam, ex parte effectus; simul tamen plerique aperte negarunt, dari causam seu rationem ipsius per se prædestinationis, vt ibidem retulimus, & speciatim videre est in Alenç, Bonauëtura, Gandauense; & notauit ipsemet Vasquez cit. disp. 91. c. 10. n. 65; adeo vt ex illis, præter Argentinam, & eos, quos iam antea retulimus, vix alios inuenias.

3 Tametsi vero authores superius citati præcipuè de adultis loquantur, tamen seruata proportione idem de paruulis sentiunt; nimirum eos ad gloriã prædestinatos non esse, nisi post præuisionem applicationis salutaris eorum mediorum, quibuscum gratiam ad finem vsque perseverantem erant consecuturi. Quocirca etiam Vasquez disp. 90. cap. 2. omnium prædestinatorum

eandem